

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vetus Testamentum - Cod. St. Peter perg. 88 - 91

Vetus Testamentum - St. Peter perg. 91

[S.l.], [14. Jh.]

Daniel

[urn:nbn:de:bsz:31-28488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-28488)

Niq; et aplm nrm uidelicet uo
 eruditū uirū. et qui legem ab
 hebreis didicisset nō fuisse au
 sum affirmare se captū in corpe:
 s; dixisse. siue in corpe siue ext
 corpus nescio d's scit. **H**is 7 ca
 lib; argumtis apocrifas in li
 bro ecclie fabulas arguebat.
Sup qua re. lectoris arbitrio
 iudiciū delinquens: illud ad
 monedo danielem nō haberi
 apud hebreos inc̄ pphetas s; i
 ter eos qui agiografā cōscrip
 serunt. In tres siquidē partes
 om̄is ab eis scriptura diuidi
 tur. in legem. in pphetas. in
 agiografā. id est in quinq; 7 oc
 to. et undecū libros: de quo nō
 est huius tempis disserere.
Que autē ex hoc ppha. imo cō
 tra hunc libru pporphur' obi
 ciat: testes sunt methodius
 eusebius apollenaris: qui
 multis ūsuū milib; eius ue
 sanie respondentes. nescio an
 curioso lectori satisfecerint.
Vnde obsecro uos o paula ec
 eustochiū. ut fundatis pro
 me ad deū preces: ut quam
 diu in hoc corpusculo sum.
 scribam aliquid gratū uobis.
 utile ecclie dignum posteris.

DA
 p̄sentū quippe iudicij nō sa
 tis moueor: q̄ in utraq; par
 tem aut amore la. buntur
 aut odio. **It̄ ab' p̄ologus.**

Daniel int̄p̄tat iudiciū
 dei. siue quia in p̄sbite
 roz iudiciū sententiā
 diuine examinatiois exhibu
 it. dū repta eoz fallitate susā
 nam ab intitu libauit. siue
 qd̄ uisiones et somnia quib;
 p̄ singula q̄dam et enigma
 ta futura monstrabant. sa
 gaci m̄te discernens apuic.
Siquidē et desiderioz uir ap
 pellatus est: quia panē de
 siderij nō māducauit. et ui
 nū iucupiscentie non bibit.
Hic de xp̄o cunctoz manifest
 tioz pphetaz in p̄phetia sua
 claro sermone regna orbis
 p̄nunciat. et tēpus aduen
 tus xp̄i manifestissima p̄di
 catione annotat. **Explicit p̄log'**
Incipit uisio danielis.

Ano t̄cio reg
 ni ioachim
 regis iuda ue
 nit nabucho
 donosor rex
 babilonis in
 ierlm: et obsedit eam. **Et**

70101

tradidit dñs in manus eius ioachim regem iude. et partem uasoz domus dei: et asportauit ea in tra sennaar in domū dei sui; et uasa intulit in domū thesauri dei sui. Et ait rex alphanaz pposito eunuchoz suoz: ut introduceret de filijs isrl et de semine regio et tyrannoz pueros in quib; nulla eēt macula: decoros forma. et eruditos omī sapientia: plenos scientia. et doctos disciplina: et qui possent stare in palacio regis; ut doceret eos litteras et linguā chaldeoz. Et instituit eis rex annonā p singulos dies de cibis suis. et de uino uē de bibebat ipse: ut enutriti tribus annis. postea starent in aspectu regis. fuerūt ergo int̄ eos de filijs iuda: daniel ananias misahel et azarias. Et iposuit eis ppositus eunuchoz nomina: danieli balthasar. et anantie sydrach; misaheli misach. et azarie abdenago. Pposuit autē daniel in corde suo ne pollueret̄ de msa regis. neq; de uino potus ei; et rogauit eunuchoz ppositū ne contaminaret̄. Dedit autē

ds danieli grām et misericordiam in cōspectu pncipis eunuchoz. Et ait princeps eunuchoz ad danielem. Timeo ego dñm meū regem. qui cōstituit uobis cibum et potū: qui si uiderit uultus uestros macilentiores p̄ ceteris adolescentulis cœuis uicis: cōdemnabit caput meū regi. Et dixit daniel ad malasar. quē instituerat pnceps eunuchoz sup danielem. ananiā. misahel et azariam. Temp ta nos obsecro seruos tuos diebz decem: et dentur nob̄ legumina ad uescendū. et aqua ad bibendū; et cōteplare uultus n̄c̄os et uultus pueroz qui uescunt̄ cibo regio: et sicuti uideris. facies cū seruis tuis. Qui audito sermone huiuscemodi: tēptauit eos diebz decem. Post dies autē decem apparuerūt uultus eoz meliores et corpulentiores p̄ omībz pueris qui uescabant̄ cibo regio. Porro malasar tollebat cibana et uinū potus eoz: dabatq; eis legumina. Pueris autē his dedit ds scientiam et disciplinā in omī u

bro et sapientiā: danieli autē
 intelligentiā omnium uisionū
 et somniorū. Complens ita
 q; dieb; post quos dixerat
 rex ut introducēnt: introdu
 xit eos ppositus eunuchorū i
 spectu nabuchodonosor. Cū
 q; locutus fuisset eis rex: nō
 sunt iuenti de uniuersis tales.
 ut daniel ananias misahel
 et azarias. Et steterūt in con
 spectu regis: et omne uerbum
 sapientie et intelligentie qd'
 sciscitatus est ab eis rex: in
 uenit in eis decuplum sup
 cunctos arolos et magos
 qui erant in uniuerso regno ei.
 Fuit autē daniel usq; ad annū
 p̄mū cyri regis.

In anno scđo regni nabucho
 donosor. uidit nabuchodōr
 somniū: et contritus ē sp̄e
 ius: et somniū eius fugit
 ab eo. P̄cepit ergo rex ut cō
 uocarent aroli et magi et ma
 lefici et chaldei: ut indicarent
 regi somnia sua. Qui cū ue
 nissent: steterūt coram rege.
 Et dixit ad eos rex. Vidi som
 niū: et m̄te defusus ignoro
 quid uiderim. Responderūt
 q; chaldei regi syriace. Rex i

sempiternū uiue. Dic somniū
 seruis tuis: et in p̄tationē ei
 indicabim;. Et respondens rex a
 it chaldeis. Sermo recessit a me:
 nisi indicauitis michi som
 niū et uerburā eius: p̄bitis
 uos: et domus ur̄e publica
 bunt;. Si autē somniū et uer
 turam eius narraueritis: pre
 mia et dona et honorē multū
 accipietis a me. Somniū iḡ
 et in p̄tationē eius indicate
 michi. Responderūt scđo et dixē
 runt. Rex somniū dicat ser
 uis suis: et in p̄tationē illi
 indicabim;. Respondit rex et
 ait. Certe noui quia temp̄
 redimitis: scientes qd' recess
 serit a me sermo. Si ergo som
 niū nō indicauitis michi:
 una est de uobis sententia.
 qd' in p̄tationē quoq; falla
 cem et deceptione plenā cōpo
 fueritis: ut loq̄mini michi
 donec temp̄ p̄transeat. Som
 niū itaq; dicite michi: ut sci
 am qd' in p̄tationē quoq; ei
 uerā loq̄mini. Responderes
 chaldei corā rege dixerūt. Non
 est homo sup̄ terram qui sino
 niē tuū rex possit implere:
 s; neq; regū quisq; magnū et

potens uerbum huicemodi factu-
tatur ab omni ariolo et mago et
chaldo. Sermo enim quem tu rex
queris grauis est: nec repletur
quisquam qui indicet illum in
spectu regis: exceptis diebus quorum
non est cum hominibus conuersatio.
Quo audito: rex in furore et in-
ira magna precepit: ut puerum
omnes sapientes babilonis. Et
egressa sententia sapientes in-
ficiantur: querebanturque dani-
el et socij eius ut puerum. Tunc
daniel requisitum de lege atque sen-
tentia ab arioch principe miliciae
regis. qui egressus fuerat ad
infructuosos sapientes babilo-
nis. Et interrogauit eum qui a re-
ge acceperat potestatem: quia ob
causam tam crudelis sententia
a facie regis egerat egressa. Cum er-
go rem indicasset arioch danieli:
daniel ingressus rogauit re-
gem ut tempus sibi ad solutio-
nem indicandam regi. Et ingressus
est daniel domum suam: ananie
que misaheli et azarie socij suis
indicauit negotium: ut querebant
mentem a facie domini celi super sac-
ramentum isto: et non puerum daniel
et socij eius cum ceteris sapienti-
bus babilonis. Tunc danieli per-

uisione nocte mysterium reuela-
tum est. Et daniel benedixit deo
celi: et locutus ait. Sic nomen
domini benedictum a seculo et usque in
seculum: quia sapientia et fortitu-
do eius sunt. et ipse mutat tem-
pora et etates: transfert regna
atque constituit: dat sapientiam sapi-
entibus et scientiam intelligenti-
bus disciplinam. Ipse reuelat pro-
funda et abscondita. et nouit
in tenebris constituta: et lux cum
eo est. Tibi deus patrum meorum confi-
teor et laudo: quia sapientiam
et fortitudinem dedisti michi: et
nunc ostendisti michi que roga-
ui a te: quia sermonem regis
aperuisti nobis. Post hec dani-
el ingressus ad arioch quem consti-
tuerat rex ut preterer sapientes
babilonis: sic ei locutus est. Sa-
pientes babilonis ne perdas.
Introduce me in conspectum regis: et
solutionem regi narrabo. Tunc
arioch festinus introduxit daniel-
lem ad regem: et dixit ei. Inue-
ni hominem de filiis transmigrationis
iude: qui solutionem regi annun-
tiet. Respondit rex et dixit da-
niali: cuius nomen erat baltha-
sar. Putasne uere potes indi-
care michi somnium quod uidi:

et interpretatione eius: Et respondens daniel coram rege ait. Mysterium quod rex interrogat: sapientes. magi. et arioni. et aruspices non queunt indicare regi: sed est deus in celo reuelans mysteria: qui indicauit tibi nabuchodonosor que uentura sunt nouissimis temporibus. Somnium tuum et uisiones capitis tui in cubili tuo huiusmodi sunt. Tu rex cepisti cogitare in stratu tuo quid esset futurum post hec: et qui reuelat mysteria ostendit tibi que uentura sunt. **M**ichi quoque non in sapientia que est in me plus quam in ceteris iuuenibus sacramentum hoc reuelatum est: sed ut interpretatio regi manifesta fieret: et cogitationes mentis tue scires. Tu rex uidebas: et ecce quasi statua una grandis: statua illa magna et statura sublimis stabat: et intuentus eius erat terribilis. **H**uius statue caput ex auro optimo erat: pectus autem et brachia de argento. Porro uentus et femora ex ere: tibie autem ferree. **P**edum autem quidam pars erat ferrea: quidam autem fictilis. Videbatur ita: donec abscissus est lapis sine manibus: et percussio statua

in pedibus eius ferreis et fictilibus: et comminuit eos. **T**unc comminuta separauit ferrum. testa. es. argentum et aurum: et redacta sunt in fauillam estue aree: que rapta sunt uento: nullusque locus inuentus est eius. **L**apis autem qui percussit statua. factus est magnus mons. et impleuit uniuersam terram. **H**oc est somnium. Interpretatione quoque eius dicemus coram te rex. **T**u rex regum es: et deus celi regnum et fortitudinem et impium et gloriam dedit tibi: et omnia in quibus habitant filii hominum et bestie agri. uolucresque celi dedit in manu tua: et sub conditione tua constituit uniuersa. **T**u ergo es caput aureum: et post te surget regnum aliud minus te: et regnum tertium aliud erit. quod impabit uniuersam terram: et regnum quartum erit uelut ferrum. **Q**uomodo ferrum comminuit et commac omnia: sic comminuet omnia hec et destruet. **P**orro quia uidisti pedum et digitorum preter testa figuli: et preter ferream: regnum diuisum erit: quod tamen de plantatio ferri orietur. **S**icut enim quod uidisti ferrum mixtum teste exluto. et digitos pedum ex parte ferreos et

ex parte fictiles : ex parte regnū
erit solidū . et ex parte concitū .
Quia autē uidisti ferrū mixtū re-
sta ex luto . cōmiscerunt quidē
humano semini . sed nō adhere-
bunt sibi . sicut ferrū nō potest
cōmisceri teste . In dieb; autē reg-
noꝝ illoꝝ suscitabit d̄s celi reg-
nū qđ in et̄nū nō dissipabitur :
et regnū eius p̄lō alteri nō da-
bitur . Cōminuet autē et cōsu-
met uniuersa regna hec : et ip̄m
stabit in et̄nū . Scđm qđ uidis-
ti qđ de monte abscisus est la-
pis sine manib; . et cōminuit
testam et ferrū et es . et argen-
tū et aurū . **D**s magn⁹ ostendit
regi que futura sint postea . Et
uerū est somniū : et fidelis int̄-
p̄tatio eius . Tunc rex nabucho-
donosor cecidit in faciē suam . et
danielē adorauit : et hostias et
incensū p̄cepit ut sacrificarent
ei . Loquens ergo rex danieli a-
it . Vere d̄s ur̄ d̄s deoꝝ est . et do-
regum . et reuelans mysteria :
qm̄ apuic sacramtū hoc . Tunc
rex danielē in sublime extulit .
et munera magna et multa de-
dit ei : et instituit eū principē
sup om̄s puincias babilonis :
et p̄fectum magistratū sup

cunctos sapientes babilonis .
Daniel autē postulauit a rege :
et instituit sup opa puincie
babilonis : sidrach misach et
abdenacho . **I**p̄e autē daniel e-
rat in forib; regis . **III**
Nabuchodonosor rex fecit
statuā aureā . altitudi-
ne cubitoꝝ sexaginta . latitu-
dine cubitoꝝ sex : et statuē e-
am in campo duram puinci-
e babilonis . Itaq; nabuchodo-
nosor rex misit ad congregandos
sattapas . magistrat⁹ . et iudi-
ces . duces et tyrannos et pre-
fectos . om̄s principes regio-
nū : ut uenirent ad dedicati-
onē statue quā erexerat na-
buchodonosor rex . Tunc gre-
gati sunt sattape . magistrat⁹
et iudices . duces et tyranni .
et optimates . qui erant in po-
testatib; instituti . et uniuersi
p̄ncipes regionū : ut cōueni-
rent ad dedicationē statue qm̄
erexerat nabuchodonosor rex .
Stabant autē in cōspectu sta-
tue quā posuerat nabuchodo-
nosor . et prece clamabat ua-
lenter . Vobis dicit̄ populis
et tribus et linguis . In hora
qua audieritis sonitū tube

et fistule et cythare sambuce.
psalterij. symphonie. et uniuersi
genus musicorum cadentes adora-
tate statuam auream quam constituit
nabuchodonosor rex. Si quis autem
non prostratus adorauerit: eadem
hora mittetur in fornacem ignis
ardentis. Post hec igitur statim
ut audierunt omnes populi. tribus
et lingue. adorauerunt statuam
auream quam constituerat nabu-
chodonosor rex. Statimque in ipso
tempore accedentes uiri chaldei
accusauerunt iudeos: dixeruntque
nabuchodonosor regi. Rex in-
ternum uiuere. Tu rex posuisti de-
cretum: ut omnis homo qui au-
dierit sonitum tube. fistule. et cy-
thare et sambuce. psalterij et
symphonie. et uniuersi generis
musicorum: prosternat se et adoret
statuam auream. Si quis autem non
prostratus adorauerit. mittatur in
caminum ignis ardentis. Sunt
ergo uiri iudei. quos constituit
super opera regionis babiloni-
e. sidrach misach et abdenago.
uiri isti contempserunt rex decre-
tum tuum: deos tuos non colunt.
et statuam auream quam erexisti
non adorant. Tunc nabuchodo-
nosor in furore et in ira pre-

cepit: ut adducerent sidrach misach
et abdenago. Qui confestim ad-
ducti sunt in conspectu regis. pro-
nuntiansque nabuchodonosor rex:
ait eis. Vere ne sidrach misach
et abdenago deos meos non colitis:
et statuam auream quam consti-
tuit non adoratis? Nunc ergo si es-
tis parati: quicumque hora audie-
ritis sonitum tube. fistule. cytha-
re. sambuce. psalterij. et sym-
phonie. omnisque generis musicorum
prosternite uos: et adorete
statuam auream quam feci. Quod si non
adoraueritis: eadem hora mitte-
mini in fornacem ignis ardentis.
Et quis est deus qui eripiat uos
de manu mea? Respondentes si-
drach misach et abdenago. dix-
erunt regi nabuchodonosor. Non o-
portet nos de hac respondere tibi.
Ecce enim deus noster quem colimus.
potest nos eripere de camino ignis
ardentis: et de manibus tuis
is o rex liberare. Quod si noluerit.
notum tibi sit rex. quia deos tuos
non colimus: et statuam auream quam
erexisti non adoramus. Tunc na-
buchodonosor repletus est furo-
re: et aspectus faciei illius im-
mutatus est super sidrach mi-
sach et abdenago: et precepit

✠
Sonitū thule fistule et
cythare sambuce et psal-
terij symphonie et om-
nis generis musi-
corum cadentes
omnes
populi

ut succenderet fornax septuplū
 quā succendi cōsueuerat: et ui-
 ris fortissimis de exercitu suo ius-
 su ut ligatis manibz et pedibz;
 sidrach misach et abdenago int-
 terent eos in fornacē ignis ar-
 dentis. Et festim uiri illi uinc-
 ti cū bratis suis et thuris et
 calciamentis. et uestibz missi sūt
 in fornacē ignis ardentis. Nā
 iussio regis urgebat. Fornax
 aut succensa erat nimis. Por-
 to uiros illos qui miserant si-
 drach misach et abdenago int-
 fecit ignis flamma. Viri autē
 hi tres sidrach misach et abde-
 nacho ceciderūt in medio cami-
 no ignis ardentis colligati. Et
 ābulabant in medio flamme
 laudantes deū: et bñdicentes
 dño. Stans aut azarias ora-
 uit sic: aprensusq; os suū in me-
 dio ignis ait. Benedicis es dñe
 ds patrum nrōz: et laudabilis.
 et gloriosū nom̄ tuū in secula;
 quā iustus es in omnibz que fe-
 cisti nobis: et uniuersa opa tua
 uera. et uie tue recte; et omnia
 iudicia tua uera. Iudicia eī ue-
 ra fecisti iuxta omnia que idux-
 isti sup nos et sup ciuitatē sanc-
 tā patrum nrōz ierlm: quia in

ueritate et in iudicio induxisti
 omnia hec ppter peccata nrā. Pec-
 cauimus etū et inique egimus
 recedentes a te: et deliquimus in
 omnibz; et pcepta tua nō au-
 diuim⁹ nec obseruauim⁹: nec
 fecimus sicut pcepisti nobis.
 ut bene nobis eēt. Omnia ergo
 que induxisti sup nos. et uni-
 uersa que fecisti nobis. uero iu-
 dicio fecisti: et tradidisti nos i
 manibz inimicōz iniquoz et
 pessimoz. puaricōzq; et re-
 gi iusto et pessimo ultra om-
 nē terram. Et nūc nō possum⁹
 apere os; cōfusio et opprobriū
 facti sumus seruis tuis: et his
 qui te colunt. Ne q̄sumus tra-
 das nos in opprobriū prop̄
 nom̄ tuū. et ne dissipēs testa-
 mētū tuū: neq; auferas mise-
 ricordia tuā a nobis. prop̄ a-
 braham dilectū tuū. et isaac
 seruū tuū. et isrl' sc̄m tuum;
 quibz locutus es pollicens.
 qd multiplicares semen eoz
 uelut stellas celi. et sicut are-
 nam que est in litore maris.
 Quia dñe imminuti sumus
 plus quā om̄s gentes. sum⁹
 qz humiles in uniuersa terra
 hodie prop̄ peccata nrā: et

pū

nō est in hoc tempe princeps
 et propheta . et dux . neq; holocau
 stum . neq; sacrificiū . neq; ob
 latio . neq; incensū . neq; locus
 p̄miciarū coram te : ut possim
 inuenire misericordiā . **I**n aīa
 tuta et spū hūilitatis suscipia
 mur . Sicut in holocaustū ari
 erū et taurorū . et sicut in mili
 b; agnorū pinguiū . sic fiat sa
 crificiū n̄m̄ in aspectu tuo ho
 die . ut placeat tibi : qm̄ nō est
 confusio confidentib; in te . **E**t nūc
 seq̄mur in toto corde . et time
 mus te : et q̄rimus faciē tuam ;
 ne confundas nos : s; fac nobis
 cū scdm̄ mansuetudinē tuā . et
 scdm̄ multitudinē misericordie
 tue . **E**t erue nos in mirabili
 b; tuis . et da glām̄ nom̄i tuo
 dñe : et confundant̄ om̄s qui of
 fendunt seruis tuis mala . **C**on
 fundant̄ in omnipotentia :
 et robur eorū iteratur . **E**t sci
 ant̄ quia tu dñs d̄s solus : et
 gloriosus sup̄ orbem terrarū . **E**t
 nō cessabunt qui miserant̄ e
 os ministri regis succendere
 fornacē n̄p̄ta et stippa . et pi
 ce et malleolis : et effundebat̄
 flāma sup̄ fornacē cubitis q̄
 draginta nouē ; et erupit et i

scendit quos reperit iuxta for
 nacem de chaldeis . **A**ngelus autē
 dñi descendit cū azaria et socijs
 eius in fornacē . et excussit flam
 mā ignis de fornace : et fecit
 mediū fornacis quasi uentū
 toris flantē . **E**t nō tetigit eos
 omnino ignis . neq; tristauit :
 nec quicquā molestie intulit .
Tunchi tres quasi ex uno ore
 laudabant et glorificabant
 et b̄ndicebant dñm̄ in fornace
 dicentes . **B**enedictus es dñe d̄s
 pat̄rū n̄rorū . et laudabilis et
 superaltatus in secula . **E**t b̄n
 dictum nom̄i glorie tue sc̄m̄ .
 et laudabile et superaltatū in
 omnib; seculis . **B**enedictus
 es in templo sc̄o glorie tue : et
 sup̄ laudabilis et superaltat⁹
 in secula . **B**enedictus es in thro
 no regni tui : et sup̄ laudabil⁹
 et superaltatus in secula . **B**ene
 dictus es qui intueris abyssos
 et sedes sup̄ cherubin : et lau
 dabilis et superaltatus in se
 cula . **B**enedictus es i firma
 m̄to celi : et laudabilis et glō
 siosus in secula . **B**enedicite oīa
 opa dñi dño : laudate et sup̄
 exaltate eū in secula . **B**ene
 dicite angeli dñi dño : lau

Benedicite et superexaltate eum in secula. **B**enedicite celi dñm: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite aque om̄s que sup celos sunt dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite om̄es uirtutes dñi dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite sol et luna dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite stelle celi dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite om̄s imber et ros dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite om̄s sp̄s dei dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite ignis et estus dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite frigus et estas dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite rores et pruina dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite gelu et frigus dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite glacies et nives dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite noctes et dies dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite lux et tenebre dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite fulgura et nubes dño:

Benedicite et superexaltate eum in secula. **B**enedicite terra dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite montes et colles dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite uniuersa gminantia in terra dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite fontes dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite maria et flumina dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite cete et om̄ia que mouentur in aquis dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite om̄s uolucres celi dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite om̄s bestie et pecora dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite filij hominum domino: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite isrl' dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite sacerdotes dñi dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite serui dñi dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite sp̄s et anime uictorū dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite sc̄i et humiles corde dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedi

Date ananias azarias misahel
dño: laudate et superaltate eū
in secula. Quia eripuit nos dñs
ab inferis. et saluos fecit de ma-
nu mortis: et libauit nos de me-
dio ardentis flāme. et de medio
ignis eruit nos. Confitemini
dño qm̄ bonus: qm̄ in seculū
mīa eius. **B**ndicite om̄s reli-
giosi dño deo deoz: laudate et
confitemini ei. quia in om̄ia secu-
la misericordia eius. Tūc nabu-
chodonosor rex obstupuit: et sur-
texit p̄tere. et ait op̄imatib; su-
is. Nonne tres uiros misim̄ i
medio ignis cōpeditos: Qui re-
spondentes regi dixerūt. Vere rex.
Et respondit et ait. Ecce ego ui-
deo uiros q̄tuor solutos abu-
lantes in medio ignis. et nichil
corruptionis in eis est: et speci-
es quarti similis filio dei. Tūc
accessit nabuchodōr ad ostium
fornacis ignis ardentis: et ait.
Sidrach misach et abdenago s̄-
ui dei excelsi: egredimini et ueni-
te. Statimq; egressi sūt sidrac
misach et abdenago de medio ig-
nis. **E**t congregati sarrap̄e et ma-
gistratus et iudices. et potentes
regis. et replabant uiros illos.
qm̄ nichil potestatis habuisset

Dignis in corporib; eoz: et capil-
lus capitis eoz nō eēt adustus.
et saraballa eoz nō fuissent imu-
tata: et odor ignis nō trāsisset
p̄ eos. **E**t eripens nabuchodo-
nosor ait. **B**enedictus dñs deoz.
sidrach uidelicet misach et abde-
nago: qui misit angelū suū
et eripuit seruos suos: quia cre-
diderunt in eū. et ūbum regis i-
mutauerūt: et tradiderūt cor-
pora sua ne seruirent et ne ado-
rarent omnē deum excepto deo
suo. **N**am me ergo positū est hoc de-
cretū: ut om̄is popl̄s tribus
et lingua q̄cunq; locuta fuit
blasphemia contra deū sidrach.
misach et abdenago dispeat:
et domus eius uastet. **N**eq; enī
est dñs alius: qui possit ita sal-
uare. **T**unc rex pmouit sy-
drach misach et abdenago in
p̄uincia babilonis. **N**abuchodōr **III**
donosor rex om̄ib; popl̄is gen-
tib; et linguis: que habitāt
in uniuersa tra. **P**ar uobis
multiplicet. **S**igna et mira-
bilia fecit apud me dñs excel-
sus. **P**lacuit ergo michi p̄-
dicare signa eius quia mag-
na sunt: mirabilia ei quia
fortia: et regnū eius regnū

sempiternū : et potestas eius in
genatione et genatione.

Ego nabuchodonosor que-
tus eram in domo mea . et
florens in palatio meo ; somniū
iudi qđ pterruit me : et cogitati-
ones mee in stratu meo . et uisio-
nes capitis mei turbauerūt me :
et per me ppositum est decretū ;
ut introducētur in conspectu
meo cuncti sapientes babilo-
nis : et ut solutionē somniū in-
dicarent michi . Tūc ingredie-
bantur arioli . magi . chaldei . et
aruspices : et somniū narraui
in conspectu eorū . et solutionē ei
nō indicauerūt michi ; donec
collega in conspectu meo ingres-
sus est daniel : cui nomē balta-
sar scđm nomē dei mei . qui ha-
bet spm deorū scđrū in semetipso :
et somniū corā eo locutus sum .
Balchasar princeps ariolorū
quē ego scio qđ spm deorū scđrū
habeas in te : et omne sacramē-
tū nō est impossibile tibi . uisio-
nes somniorū meorū quā uidi .
et solutionē eorū narra . **V**isio
capitis mei in cubili meo . **V**ide-
bam : et ecce arbor in medio tē-
et altitudo eius nimia : **M**agna
et fortis arbor : et pceritas eius

et tingens ad celum . **A**spectus il-
lius erat usq; ad terminos uniu-
erse tē- ; folia eius pulcherrima .
et fructus eius nimius : et esca
uniuersorū in ea . **S**ub eam habi-
tabant aialia et bestie : et in ra-
mis eius iusabant uolucres
celi : et ex ea uescebat omnis ca-
ro . **V**idebā in uisione capitis
mei sup stratū meū : et ecce ui-
gil et sanctus descendit de celo .
clamauitq; fortis . et sic dixit .
Succidite arbore et pcidite ra-
mos eius : et excutite folia ei-
et dispergite fructus eius ; fugi-
ant bestie que sub eam sūt : et
uolucres de ramis eius . **V**erun-
tamē gmen radicū eius in tē-
sinite . **E**t alligetur uinculo fer-
reo et erod in herbis que foris
sunt : et rore celi tingat : et cū
feris pars eius in herba terre .
Cor eius abhumano cōmutet .
et cor fere detur ei : et septē tem-
pora mutent sup eū . **I**n senten-
tia uigiliū decretum est : et sino
scđrū et penitio ; donec agnoscat
uuentes . qm dñatur excelsus
in regno hominū . et cuiuscūq;
uoluerit dabit illud : et humil-
limū hominū cōstituet sup eū .
Hoc somniū uidi ego nabucho

donosor. Tu ergo balchasar in
 p̄tationē narra festinus: quia
 om̄s sapi entes regni mei.
 nō queunt solutionē edicere
 michi. Tu autē potes: quia sp̄s
 deoz scōz in te est. Tūc daniel
 cuius nom̄ balchasar cepit in
 semetip̄m tacite cogitare quasi
 hora una: et cogitationes eius
 turbabant eū. Respondens autē
 rex ait. Balchasar: somniū et
 interpretationes eius nō cōtur
 bent te. Respondit balchasar ⁊
 dixit. Dñe mi. somniū his q̄
 te oderunt: et in̄pretatio eius
 hostibz tuis sit. Arbore quā u
 disti sublimē atq; robustā. cui
 altitudo p̄tingit ad celum. et
 aspectus illius in omnē trāam.
 ⁊ rami eius pulcherrimi. et fruc
 tus eius nimius. et esca om̄iū
 in ea. sub̄t eam habitantes bes
 tias agri. et in ramis eius cō
 morantes aues celi: tu es rex;
 qui magnificatus es et iualuif
 ti: et magnitudo tua creuit et
 puenit usq; ad celum; ⁊ potes
 tas tua in t̄minos uniuerse t̄
 re. Qd̄ autē uidit rex uigilem
 et sc̄m de celo descendere ⁊ dicere.
 succidite arbore et dissipate il
 lam. Attam̄ germ̄ radicū eius

in trāa dimittere. et uinciat fer
 ro et ere in herbis foris. ⁊ rore
 celi conspgatur. et cū feris sit
 pabulum eius. donec septem
 tempora cōmutent̄ sup eum.
 Hec est in̄pretatio sententiae al
 tissimi. que puenit sup dñm
 meū regem. Licent te ab hōi
 bz: et cū bestis feris q; erit ha
 bitatio tua: et fenum urbos
 comedes. et rore celi infunde
 ris. Septem quoq; tēpora mu
 tabunt̄ sup te: donec scias qd̄
 dominet̄ excelsus sup regnū
 hominū: et cuiusq; uoluit
 det illud. Qd̄ autē p̄cepit ut re
 linq̄retur ḡmen radicū eius. id
 est arboris: regnū tuum tibi
 manebit. postquā cognoueris
 potestare esse celestem. Quā
 obrem rex silium meū place
 at tibi: et peccata tua elemo
 sinis redime; et iniquitates tu
 as misericordis pauperz: for
 sitan ignoscat d̄s delictis tuis.
 Om̄ia uenerūt sup nabucho
 donosor regem; post finē men
 sū duodecī in aula babilonis
 deambulabat. Responditq; rex
 et ait. Nonne hec est babilon
 magna: quā ego edificauī in
 domū regni in robore foratu

I **EL** **AO**
dinis mee: et in gloria decoris
mei: Cū adhuc eēt sermo in o
re regis: uox de celo ruit. Tibi
dñ nabuchodonosor rex: regnū
transiet a te: et ab hominibz te
eiciet. et cū bestijs et fens erit
habitatio tua. fenu quasi bos
comedes. et septē tēpora muta
bunt sup te: donec scias qđ do
minec̄ excelsus in regno homi
nū: et cuiuscunq; uoluit det illud.
Eadē hora sermo cōpletus ē sup
nabuchodonosor regem. et ex
homibz eiectus est: et fenu ut
bos comedit. et rore celi corpus
eius infectū est: donec capillie
eius in similitudinē aquilariū
crescēt: et unguis eius qua
si auuū. Igit̄ post finē dierū e
go nabuchodonosor oculos me
os ad celū leuaui. et sensus
meus redditus est michi: et al
tissimo benedixi. et uiuentē in
sempiternū laudaui et glorifi
caui: quia potestas eius po
testas sempiterna. et regnū ei
in generationē et generationē.
et om̄s hīratores t̄re apud eū
in nichilū reputati sūt. Iuxta
uoluntatē enī suam fecit tam
in uirtutibz celi quā in habi
tatoribz terre: et nō est qui

resistat manui eius et dicat
et: quare fecisti: In ip̄o tēpo
re sensus meus ad me reuer
sus est: et ad honorem regni
mei decoremq; pueni: et figu
ra mea reuerſa est ad me: et
optimates mei et magistrat̄
mei requisierūt me. et in reg
no meo cōstitutus sum: et mag
nificētia amplior addita est
michi. Nunc igit̄ ego nabu
chodonosor laudo regem celi.
et glorifico et magnifico: quā
om̄ia opa eius uera. et uie
eius iudicia: et ḡdientes i sup
bia potest humiliare. **V**

Balchasar rex fecit gran
de iuuuū optimatibz
suis mille: et unusquisq; secū
dum suā bibeat etatē. Prece
pit ergo iam temulent̄: ut
afferrent uasa aurea et argen
tea. que asportauat nabucho
donosor pat̄ eius de templo
qđ fuit in ierlm: ut biberēt
in eis rex et optimates eius.
uxoresq; eius et cubine. Tūc
allata sunt uasa aurea que
asportauat de templo. qđ fu
erat in ierlm: et biberunt in
eis rex et optimates eius: ux
ores et cubine eius. Bibeat

uinū: et laudabant deos suos aureos et argenteos et ereos. ferreos et ligneos. et lapideos. In eadem hora apparuerūt digiti quasi manus hominis scribentis extra candelabrum in superficie paciens aule regie: et rex aspicebat articulos manus scribentis. Tunc regis facies commutata est: et cogitationes eius turbabant eum; et cōpages tenū eius soluebant: et genua eius ad se inuicē collidebant. Exclamauit itaq; rex foras: ut introducerent magos. chaldeos. magos et aruspices. Et proloquens rex ait sapientibus babilonis. Quicumq; legerit scripturam hanc. et interpretationē ei⁹ manifestā michi fecit: purpura uestiet: et torquē aureā habebit in collo; et frūus in regno meo erit. Tūc ingressi omēs sapientes regis: non potuerūt nec scripturā legere. nec interpretationē indicare regi. Vnde rex balthasar satis tristatus est: et uultus illius imutatus est; s; et optimates eius turbabantur. Regina autē pro re q̄ acciderat regi et optimatibus ei⁹ domū suū ingressa est: et p

loquens ait. Rex in eternū uiue. Non te turbent cogitationes tue: neq; facies tua imutet. Est uir in regno tuo. qui spm̄ deoz scōz habet in se: et in diebus p̄s tui scientia et sapientia inuente sūt in eo. Nam rex nabuchodonosor pat̄ tuus principē magoz et incantatoz. chaldeoz et aruspiciū constituit eū. Pat̄ inquit tuus o rex: quia sp̄s amplior et prudentia intelligentiaq; et interpretatio somnioz et uisio et ostensio secretoz. ac solutio ligatoz inuente sunt in eo. hoc est in danielle: cui rex posuit nom̄ balthasar. Nūc itaq; daniel uocet: et interpretationē narrabit. Igit̄ introductus est daniel coram rege. Ad quē p̄fatus rex ait. Tu es daniel de filijs captiuitatis iude. quē adduxit pat̄ meus de iudea. Audiu de te qm̄ spm̄ deoz habeas: et scientia intelligentiaq; ac sapientia. ampliores inuente sūt in te. Et nūc introgressi sūt in conspectu meo sapientes magi. ut scripturā hanc legent. et interpretationē eius indicarent michi: et nequerunt sensū sermōnis huius edicere michi. Porro ego audiui de te: qd̄ possis

D
I
obscura interpretari: et ligata dis-
soluere. Si ergo uales scripturam
hanc legere. et interpretatione eius
indicare michi: purpura uestie-
ris. et torquie aurea circa collum
tuum habebis. et tuus in regno
meo eris princeps. Ad que respo-
dens daniel. ait coram rege. Mune-
ra tua sint tibi: et dona domus
tue alteri da. Scripturam autem le-
gam tibi rex: et interpretatione
eius indicabo tibi. **O** rex deus al-
tissimus regnum et magnificentiam
et gloriam et honorem dedit
nabuchodonosor patri tuo: et propter
magnificentiam quam dederat ei. u-
niuersi populi tribus et lingue tre-
mebant et metuebant eum;
quos uolebat exaltabat. et quos
uolebat humiliabat: quos uo-
lebat infirmitate afflictebat: et quos uo-
lebat percutiebat. Quando autem e-
leuatum est cor eius. et spiritus illius
obfirmatus est ad superbiam: de-
positus est de solio regni sui. et
gloria eius ablata est. et a fili-
is hominum electus est: sed et cor
eius cum bestis positum est. et cum
onagris erat habitatio eius:
fenum quoque ut uos comedebat.
et rore celi corpus eius infectum
est: donec cognosceret quod potes-

E
L
A
O
tatem habere altissimum in regno
hominum: et quicunque uoluit sus-
cubare super illud. Tu quoque filius
eius balthasar. non humiliasti
cor tuum cum scires hec omnia: sed ad-
uersum dominatorem celi eleuatus es.
et uasa domus eius allata sunt
coram te. et tu et optimates tui.
et uxores tue. et cubine uinum
bibeatis in eis: deos quoque au-
reos et argenteos et etreos. fer-
reos ligneos et lapideos. qui non
uident neque audiunt. neque sen-
tiunt laudasti. Porro deum qui
habet flatum tuum in manu sua
et omnes uias tuas. non glori-
ficasti. Idcirco ab eo missus est
articulus manus. qui scripsit
hoc quod exaratum est. Hec est autem
scriptura que digesta est. Ma-
ne. rechel fares. Et hec est in-
terpretatio sermonis. Mane. nume-
rauit deus regnum tuum: et comple-
uit illud. Techel. appensus est
in statera: et inuentus est minus
habens. Phares. diuisum est
regnum tuum: et datum est in medietate
et persis. Tunc iubente rege in-
ductus est daniel purpura: et
circumdata est torques aurea
collo eius: et predicatum est de eo
quod haberet potestatem tuam in

VI

regno eius. **E**adē nocte infectus
est balthasar rex chaldeorum. Et
darius medus successit in regnū
eius. annos natus sexaginta duos
Placuit dario et instituit
supra regnū satrapas
centū viginti. ut eēnt in toto reg-
no suo: et sup eos principes tres.
Ex quibus daniel unus erat: ut
satrapae illis redderent rationē. et
rex nō sustineret molestiā. Igitur
daniel supabat omēs principes et
satrapas: quia spēs dei amplior
erat in illo. Porro rex cogitabat
instituire eū sup omne regnum.
Vnde principes et satrapae querebant
occasione ut inuenirent danielē
ex latere regis: nullāque causā et
suspicionē reperire potuerūt. eo
quod fidelis eēt. et omnis culpa et
suspicio nō inueniret in eo. Dix-
erunt ergo viri illi. Non inuenie-
mus danielē huic aliquā occa-
sionē. nisi forte in lege dei sui.
Tūc principes et satrapae surre-
puerunt regi: et sic locuti sūt
ei. Darius rex in eternū uiue. Consi-
liū inierunt omēs principes reg-
ni. magistratus et satrapae. sena-
tores et iudices: ut decretū im-
peratorū exeat et edictū: et omnis
qui petierit aliquā petitionē a

quocumque deo et homine usque ad
dies triginta. nisi a te rex: mite-
ratur in lacū leonū. Nunc itaque
rex confirmata sententiā: et scribe
decretū. ut nō imutetur quod statu-
tū est a nobis medis et persis:
nec per uariari cuiquam liceat. Por-
ro rex datus proposuit edictū et
statuit. Quod cum daniel cōperisset.
id est institutā legem: ingressus
est domū suā. et fenestris apertis
in cenaculo suo contra ierusalem tribus
temporibus in die flectebat genua
sua: et orabat. confitebaturque coram
deo suo. sicut et ante faciem cōsue-
uerat. Viri igitur illi curiosius in-
quirentes. inuenērūt danielē o-
rantē et obsecrantē deū suū: et
accedentes locuti sunt regi sup
edicto. Rex nūquid nō instituis-
ti ut omnis homo qui rogaret
quocumque de deis et hominibus
usque ad dies triginta nisi te rex:
mitteretur in lacū leonū: Ad quod
respondens rex ait. Verus sicut
iuxta decretū medorum atque persarum:
quod per uariari nō licet. Tūc res-
pondentes dixerūt coram rege.
Daniel de filiis captiuitatis
iuda nō curauit de lege tua et
de edicto quod instituisi: sed tribus
temporibus per diem orat obsecrati

Done sua. **Q**uo ubum cum audisset rex satis tristatus est: et per dani-
mele posuit cor ut liberaret eum;
et usque ad occasum solis laborabat
ut erueret illum. **V**iri autem illi in-
telligentes regem: dixerunt ei.
Scito rex. quia lex medorum est
atque persarum: ut omne decretum
quod constituit rex non liceat immuta-
ri. **T**unc rex precepit et adduxerunt
danielem: et miserunt eum in la-
cum leonum. **D**ixitque rex danieli.
Des tuus quem colis semper: ipse
liberabit te. **A**llatusque est lapis
unus: et positus est super os la-
ci. **Q**uem ob signavit rex anu-
lo suo et anulo optimatum suorum:
ne quid facerent contra dani-
ele. **E**t abiit rex in domum suam: et
dormiuit incenatus. **C**ibi que non
sunt illati coram eo: insuper et
somnia recessit ab eo. **T**unc rex
primo diluculo surgens festi-
nus perxit ad lacum leonum.
Appropinquansque lacui. daniel-
lem uoce lacrimabili ielama-
uit. et affatus est eum. **D**aniel
seruus dei uiuentis: **D**es tuus
cui tu seruus semper. putas ne
ualuit te liberare a leonibus?
Daniel regi respondens ait.
Rex in eternum uiue. **D**es meus

Emisit angelum suum. et conclusit ora
leonum. et non nocuerunt michi:
quia coram eo iusticia inuenta est
in me. sed et coram te rex delictum
non feci. **T**unc rex uehementer
gaudius est super eo: et dani-
ele precepit educi de lacu. **E**ductus
que est de lacu. et nulla lesio inuen-
ta est in eo: quia credidit deo
suo. **I**ubente autem rege adducti
sunt uiri illi qui accusauerunt
dani-
ele: et in lacum leonum
missi sunt. ipsi et filii et uxores
eorum. **E**t non puenerunt ad pau-
mentum lacu. donec attraxerunt eos
leones: et omnia ossa eorum comi-
nuerunt. **T**unc darius rex scrip-
sit uniuersis populis. tribubus.
et linguis. habitantibus in uniuersa
terra. **P**ax uobis multiplicet.
Ame constitutum est decretum: ut in
uniuerso impio et regno meo.
tremiscant et paueant deum
danielis. **I**pe est enim deus uiuens
et eternus in secula: et regnum eius
non dissipabitur. et potestas eius
usque in eternum. **I**pe liberator et sal-
uator faciens mirabilia in ce-
lo et in terra: qui liberauit dani-
ele de lacu leonum. **P**orro daniel perse-
uerauit usque ad regnum dary re-
gis. regnumque cyri perse. **VII**

Anno primo balthasar
regis babilonis: daniel
somnia uidi. Visio aut capiti
eius in cubili suo. Et som
niū scribens breui sermone cō
phendit: sūmatimq; p̄stīgēs
ait. Videbā in uisione mea noc
te: et ecce quatuor uenti celi pu
gnabant in mari magno; et q̄
tuor bestie grandes ascendebāt
de mari. diuerse int̄ se. Prima
quasi leena: et alas habebat a
quile. Aspicebā donec euulse
sunt ale eius. et subleuata est
de t̄ra: et sup pedes q̄i homo ste
tit; et cor eius datū est ei. Et ec
ce bestia alia similis urso in par
te stetit: et tres ordines erant i
ore eius. et in dentib; eius; et
sic dicebant ei. Surge comede
carnes plurimas. Post hoc aspi
cebā. et ecce alia quasi pardus.
et alas habebat q̄tuor sup se q̄i
auis; et quatuor capita erant
in bestia: et potestas data est ei.
Post hoc aspicebā in uisione noc
tis: et ecce bestia quarta terribilis
atq; mirabilis. et fortis nimis.
dentes ferreos habebat magnos.
comedens atq; cōminuens: et
reliqua pedib; suis calcans.
Dissimilis aut̄ erat ceteris besti

is quas uiderā antea: et habe
bat cornua decem. Considerabā
cornua: et ecce cornu aliud par
uulū ortū est de medio eor. Et
tria de cornib; p̄mis euulsa sūt
a facie eius. Et ecce oculi quasi o
culi hominis erant in cornu isto:
et os loquens ingentia. Aspice
bā donec throni positi sunt: et
antiquus dierū sedit. Vestimē
tū eius quasi nix candidū: et
capiti capitis eius quasi lana
mūda. Thronus eius flamme
ignis: totē eius ignis accens.
Fluuus igneus rapidusq; eg
diebat a facie eius. Milia milū
ministrabant ei: et decies mili
es centena milia assistebant ei.
Iudiciū sedit: et libri aperti sunt.
Aspicebā p̄ter uocem sermo
niū grandū quos cornu illud
loquebat: et uidi qm̄ infecta
ēet bestia et perisset corpus ei.
et traditū ēet ad cōburendū ig
ni: aliarū quoq; bestiarū abla
ta ēet potestas: et tēpora uite
stituta ēent eis usq; ad temp̄
et temp̄. Aspicebā ergo in ui
sione noctis: et ecce cū nubib;
celi quasi filius hominis uenie
bat: et usq; ad antiquū dierū
puenit. et in cōspectu eius ob

tulerunt eū. et dedit ei potesta-
tē et honorē et regnū: et om̄s
populi tribus et lingue ip̄i ser-
uient. Potestas eius potestas
et̄na que nō aufētur: et regnū
eius qd̄ nō corrūpetur. Horru-
it sp̄c̄ meus. Ego daniel̄ t̄tus
in h̄is sum nimis. et uisiones
capitis mei turbauerūt me.
Accessi ad unū de assistentibz:
et ueritatē q̄rebam ab eo de
om̄ibz h̄is. Qui dixit michi i-
terpretationē sermonū: et docu-
it me. He bestie magne q̄tuor:
q̄tuor regna surgent de terra.
Suscipient autē regnū sc̄i dei
altissimi: et obtinebūt regnū
usq; in seculū et in seculū secu-
lorū. Post hoc uolui diligenter
discere de bestia quarta. q̄ erat
dissimilis ualde ab omnibz: et
terribilis nimis: dentes et ungues
eius ferrei: comedebat et cōmi-
nuebat. et reliqua pedibz suis
sculcabat. et de cornibz decē q̄
habebat in capite. et de alio qd̄
ortum fuerat ante qd̄ cecide-
rant tria cornua: et de cornu
illo qd̄ habebat oculos et os
loquens grandia. et maius e-
rat ceteris. Aspicebā: et ecce
cornu illud faciebat bellum

adūsus sc̄os. et p̄ualebat eis:
donec uenit antiquus dierū.
et iudiciū dedit sc̄is excelsi: et
temp̄ aduenit. et regnū obti-
nuerunt sc̄i. Et sic ait. Bestia
quarta. regnū quartū erit in
terra. qd̄ maius erit omnibz
regnis: et deuorabit uniuersam
t̄ram. et sculcabit et cōminu-
et eam. Porro cornua decem
ip̄ius regni decem reges erūt.
Et alius surget post eos. et
ip̄e potentior erit prioribz: et
tres reges humiliabit. et simo-
nes contra excelsum loquetur.
et sc̄os d̄teret altissimi. et puca-
bit qd̄ possit mutare tempora
et leges: et tradent̄ in manu
eius usq; ad temp̄ et tempa.
et dimidiū tempis. Et iudiciū
sedebit ut auferat̄ potentia. et
d̄teratur et dispateat usq; in fi-
nem. Regnū autē et potestas et
magnitudo regni que est sub
omne celū datur̄ populo sc̄oz
altissimi: cui regnū. regnū se-
pit̄nū est. et om̄s reges serui-
ent ei et obediēt. Ego dani-
el multū cogitationibz meis cō-
turbabar: et facies mea mu-
tata est in me. ūbum autē in
corde meo seruau. **VIII**

Anno tertio regni balchasar regis: uisio apparuit michi. Ego daniel post id quod uideram in principio: uidi in uisione mea cum essem in suis castro quod est in helam ciuitate. Vidi autem in uisione esse me super portam ulai: et leuaui oculos meos et uidi. et ecce aries unus stabat ante paludem habens cornua excelsa. et unum excelsius altero atque succrescens. Postea uidi arietem cornibus uentilantem contra occidentem et contra aquilonem. et contra meridiem. Et omnes bestie non poterant resistere ei. neque liberari de manu eius: fecitque secundum uoluntatem suam et magnificatus est. et ego intelligebam. Ecce autem hircus caprarum ueniebat ab occidente super faciem totius terre. et non tangebatur terram. Porro hircus habebat cornu in signum in oculis suis. Et uenit usque ad arietem illum cornutum quem uideram stantem ante portam: et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis sue. Cumque appropinquaret prope arietem. effertus est in eum: et percussit arietem. et comminuit duo cornua eius: et non poterat aries resistere ei. Cumque

eum misisset in terram. calcauit: et nemo quibat libare arietem de manu eius. Hircus autem caprarum magnus factus est nimis. Cumque creuisset. fractum est cornu magnum: et orta sunt cornua quatuor super illud per quatuor uentos celi. De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum: et factum est grande contra meridiem et contra orientem. et contra fortitudinem: et magnificatum est usque ad fortitudinem celi: et deiecit de fortitudine et de stellis. et calcauit eas: et usque ad principem fortitudinis magnificatus est: et ab eo tulit iuge sacrificium. et deiecit locum sanctificationis eius. Robur autem datum est contra iuge sacrificium propter peccata. et prosterneuerunt ueritas in terra: et facies et prosperabit. Et audiui unum de sanctis loquentem: et dixit unus sanctis alteri nescio tui loquenti. Usquequo uisio et iuge sacrificium et peccatum desolationis que facta est: et sanctuarium et fortitudo calcabit. Et dixit ei. Usque ad uespam et mane duo milia. trecenta. et mundabit sanctuarium. factum est autem

N
cū uiderē ego daniel uisionē et
q̄rerem intelligentiā: ecce stetit
in conspectu meo quasi species
uir; et audiui uocē uiri int̄ulauit.
et clamauit et ait. **Gabriel.** fac
intelligē istū uisionē. **Et uenit:**
et stetit iuxta ubi ego stabā. **Cū**
q̄ uenisset: pauens cornu i fa
ciem meā. **Et ait ad me.** Intel
lige fili hominis: qm̄ in tēpore
finis complebit̄ uisio. **Cumq̄**
loq̄retur ad me: collapsus sum
pnus in terram. **7 tetigit me:** et
statuit me in gradu meo. dixit
q̄ michi. **Ego ostendā tibi que**
futura sunt. in nouissimo male
dictionis. qm̄ habet tēpus fi
nem suū. **Atres quē uidisti ha**
bere cornua: rex medoz ē atq̄
platum. **Porro hircus capraz**
rex grecoz est. **Et cornu grande**
qd̄ erat int̄ oculos eius. ip̄e est
rex p̄mus. **Qd̄ aut̄ fracto illo**
surrexerūt q̄tuor pro eo: q̄tuor
reges de gente eius. **Surgent;**
sed nō in fortitudine eius. **Et**
post regnū eoz cū creuerint in
iquitates: **Surget rex impudens**
facie. et intelligens p̄positiōes.
et roborabit̄ fortitudo eius. sed
nō in uirtibz suis. **Et sup̄ quā**
credi potest uniuersa uastabit

et prosperabit̄ et facies. et int̄fi
ciet robustos. et p̄lim scōz scdm̄
uoluntatē suā: et diriget̄ colus
in manu eius. **Et cor suū mag**
nificabit̄. et in copia terū om̄i
um occidet plurimos: et extra
p̄ncipem p̄ncipiū. **Surget. 7 si**
ne manu. **Teretur.** et uisio ma
ne et uespe que dicta est. uera
est. **Tu ergo signa uisionē:** q̄a
post dies multos erit. ego da
niel languui et egrotauui p̄ dies.
Cūq̄ surrexissem faciebam o
pera regis: et stupebā ad uisi
onē. et nō erac qui int̄pretate
In anno p̄mo. IX. Tur.
Darij filij assueri de semine me
doz qui ip̄auit sup̄ regnum
chaldoz: anno uno regni ei?
ego daniel intellexi in libris
numez annoz de quo factus ē
sermo d̄ni ad ieremiam p̄phetā
ut cōplerent̄ desolationis ie
rusalem septuaginta anni.
et posui faciem meā ad d̄nū
deū meū rogare et deprecari in ie
iunijs. sacco et cinere. **Et ora**
ui ad d̄nū deum meū: et confes
sus sum et dixi. **Obsecro d̄ne**
d̄s meus magne et terribilis.
custodiens pactū et nūam di
ligentibz te et custodiētibz mā

Et hys q

data tua peccauim' iniquitate fecim'. imple egimus: recessim' et declinauim' a mandatis tuis ac iudicis; no' obediuim' seruis tuis pphetis: qui in noie tuo locuti sunt regib; nris. principib; nris. patrib; nris: omiq; plo terre. Tibi dñe iusticia: nob' aut' iusio faciei. sicut est hodie iud' iuda et hitatorib; ierlm. Et omi' isrl'. his qui ppe' procul in uniu'sis t'ris ad quas eleasti eos ppe' iniquitates eoz quib; peccauer' in te dñe. Nobis iusio faciei: regib; nris pncipib; nris et patrib; nris qui peccauer' tibi autē dño deo nro m'ia et p'p'ia tio: quia recessimus a te. et no' audiuim' uocem dñi dei nostri. ut ambularem' in lege eius quā posuit nobis p seruos suos pphetas; et omis isrl' p'uaticati sunt legem tuā. et declinauer' ne audirent uocem tuā: et stillauit sup nos maledictio. et detestatio que scripta est in libro moisi serui dei quia peccauim' ei. et statuit sermo nes tuos quos locutus ē sup nos et sup principes nros qui iudicauit nos: ut supducer' in nos malū magnū. quale

nūquā fuit sub omi' celo scdm qd' factū est ierlm: sicut scriptū est in libro moisi. Dñe malū hoc uenit sup nos: et no' rogauim' faciem tuā dñe d's nr': ut reuiterem' ab iniquitatib; nris. et cogitarem' ueritatē tuā. Et uigilauit dñs sup maliciā: et adduxit eam sup nos. Iustus dñs d's nr' in omnib; operib; suis que fecit; no' enī audiuim' uocē eius. Et nunc dñe d's nr' qui eduxisti pplm tuū de t'ra egypti in manu forti. et fecisti tibi nom' scdm diem hanc: peccauim'. iniquitatē fecim' dñe in omne iusticiā tuā. Nū tatur obsecro furor tuus et ira tua a ciuitate tua ierlm. et a monte scō tuo. Prop' peccata enī nra et iniquitates patru' nroz: ierlm et popls tuus in opprobriū sunt omnib; p'ccu'itum nrm. Nūc ergo exaudi d's nr' orōnem serui tui et p'ces ei'. et ostende faciē tuam sup scia' tuū tuū qd' desertū est. Prop' temetipm inclina d's m's autem tuā et audi: aperi oculos tuos et uide desolationē nrām et ciuitatē sup quā inuocātū est nom' tuū. Neq; enī in iusti

nō comedi . et caro et uinū nō i
troierunt in os meū : sed neq;
unguento unctus sum . donec
cōplerent̄ triū ebdomaday die.
Die autē uicesima et q̄ta mē
sis primi . eram iuxta fluuiū
magnū qui est tigris : et leua
ui oculos meos et uidi . et ecce
uir unus uestitus lineis . et re
nes eius accincti auro obrizo .
et corpus eius q̄i crisolitus . et
facies eius quasi species fulgu
ris . et oculi eius ut lampades
ardentes : et brachia eius atq;
dorsum quasi species eris can
dentis . et uox sermonū ei⁹ . ut
uox multitudinis . **V**idi autē e
go daniel solus uisionē . Porro
uiri qui erant meū nō uiderūt :
sed terror nimius utruq; supe
os . et fugierūt in absconditū .
Ego autē relictus solus uidi ui
sionē hanc grandē . et nō remā
sio in me fortitudo . s; et species
mea imutata est in me et mar
tū . nec habui in me quicquā
uirū . **E**t audiui uocē sermo
nū eius : et audiens iacebam
sternatus sup faciē meā . uul
tus q; meus herebat t̄re . **E**t ec
ce manus tetigit me : et tetexit
me sup genua mea . **E**t dixit ad

et sup articlos
manuum
mearū

me . **D**aniel uir desideriorū . in
tellege ūba que ego loquar ad te .
et sta in gradu tuo . **N**ūc enī sum
missus ad te . **C**ūq; dixiss̄ michi
sermonē istū : steti tremens . et
ait ad me . **N**oli metuere daniel :
quia ex die p̄mo quo posuisti
cor tuū ad intelligendū ut te af
figeres in cōspectu dei tui . exau
dita sunt ūba tua : et ego ueni
pp̄ sermones tuos . **P**riniceps
autē regni psarū restitit michi
uiginti et uno dieb; . **E**t ecce mi
chael unus de p̄ncipib; p̄mis
uenit in adiutoriū meū . **E**t ego
remansi ibi iuxta regē psarū .
Veni autē ut docerē te que uen
tura sunt pp̄lo tuo in nouissi
mis dieb; : qm̄ adhuc uisio in
dies . **C**ūq; loqueret̄ michi hui⁹
cemodi ūbis : deteci uultū meū
ad terram et tacui . **E**t ecce quasi
similitudo filij hominis tetigit
labia mea : et ap̄rens os meū
locutus sum : et dixi ad eū qui
stabat coram me . **D**ñe mi i ui
sione tua dissolute sunt cōpa
ges mee : et nichil in me remā
sio uirū : et quomodo poterit
seruus dñi mei loqui cū dño
meo : **N**ichil in me remansit
uirū : s; alicuius m̄s includit̄ .

et

Rurſu ergo tetigit me q̄i uisio
homiſ: et confortauit me ⁊ dixit.
Noli timere uir deſiderioꝝ; par
tibi: confortare et eſto robuſtus.
Cūq; loq̄retur mecu: cōualui ⁊
dixi. Loquere dñe mi: quia cō
fortaſti me. Et ait. Nunq̄o ſcis
quare uenerim ad te: Et nūc re
uertar ut p̄lier ad uſus p̄ncipē
p̄ſari. Cū enī egrederer: appa
ruit p̄ncipſ grecoꝝ ueniens. Ve
runtam annūciabo tibi qd̄ ex
p̄ſum eſt in ſcriptura uitaſis:
et nemo eſt adiutor miſ in om̄i
bz hiſ niſi michael p̄ncipſ uir.

Ego autē ab anno p̄mo **XI**
dary medi. ſtabam ut for
taretur et roboraret: et nūc uita
tem annūciabo tibi. Ecce adhuc
tres reges ſtabunt in p̄ſide: et q̄r
tus ditabit opib; nimis ſuper
om̄s. Et cū inualuit diuicijs
ſuis. ditabit om̄s ad uſus reg
nū grece. Surget uō rex fortis.
et dñabitur poteſtate multa:
et faciet qd̄ placuit ei. Et cū ſte
terit: iteret regnū eius ⁊ diui
detur in q̄tuor uentos celi. ſ; nō
in poſteros eius. neq; ſcđm po
tentia illius qua dñatus ē. La
cerabit enī regnū eius etiā in
exteros exceptis hiſ. **Conforta**

EL

bit rex aultri: et de p̄ncipib; ei
p̄ualebit ſup eū. et dñabit dñi
one. Multa enī dñatio eius. Et
poſt finē annoꝝ federabunt. ſi
uaq; regis aultri ueniet ad re
gem aquilonis face amicitia.
et nō obtinebit fortitudine bra
chij. nec ſtabit ſem̄ eius. et tra
detur ip̄a eo qui adduxerūt eā
adoleſcentes eius ⁊ qui conforta
bat eam in temporib;. Et ſtabit
de gmine radicū eius plantati
o: et ueniet cū exercitu et ingre
dietur p̄uincia regis aquilonis.
et abuteſ eis et obtinebit. in
ſup et deos eoz et ſculptilia va
ſa quoq; p̄cioſa argenti et auri
eo captiua ducent in egyptū.
Ip̄e p̄ualebit ad uſus regem
aquilonis. Et intrabit in reg
nū rex aultri. et reuertetur ad t̄
ram ſuam. filij autē eius pro
cabunt: et congregabunt multi
tudine exercitū plurimoz. Et
ueniet p̄perans et inuidans:
et reuertetur et ditabit: et ingre
dietur cū robore eius. Et pro
uocatus rex aultri egredietur ⁊
pugnabit ad uſus regem aqu
lonis: et p̄parabit multitudi
ne nimiam. et dabit multitu
do in manu eius. et capiet ml̄

titudinē: et exaltabit cor eius.
 et deiciet multa milia. s; non p̄
 ualebit. Conūter enī rex aghi
 lonis: et p̄parabit multitudi
 nē multo maiore quā prius.
 et in fine tempoz annoz q; uei
 et p̄perans cū exercitu magno et
 opib; nimis. Et in tēporib; il
 lis. multi insurgent adūsus re
 gem austru. filij quoq; p̄uancā
 toz populi tui extollent. ut imple
 ant uisionē ⁊ corruent. Et ue
 niet rex aghlonis. ⁊ cōportabit
 aggerē. et capiet urbes muniti
 simas: et brachia austru nō sus
 tinebūt. Et insurgent electi ei
 ad resistendū: et nō erit fortitu
 do. Et faciet ueniens sup eū iux
 ta placitū suū: et nō erit qui
 stet iuxta faciem eius. Et stabit
 in t̄ra inclita: et cōsumet in ma
 nu eius. et ponet faciē suā ut
 ueniat ad tenendū uniuersum
 regnū eius: et recta faciet cū eo.
 ⁊ suā feminā dabit ei. ut eū
 tac illud. et nō stabit. nec illi e
 rit. Et uertet faciē suā ad insu
 las. et capiet multas. Et ces
 sare faciet p̄ncipem in ob oppro
 brij sui: et opprobriū eius iūte
 tur in eū. Et uertet faciē suā
 ad impiū terre sue: et ipinget

et corruet. et nō inueniet: et
 stabit in loco eius uilissim⁹ et i
 dignus decore regio: et in pau
 cis dieb; ieretur nō in furore
 nec in p̄lio. Et stabit in loco ei
 despectus. et nō tribuetur ei ho
 nor regius: et ueniet clam et
 obtinebit regnū in fraudulē
 tia. et brachia pugnantis ex
 pugnabunt a facie eius ⁊ ier
 rentur: insup et dux fedetis.
 Et post amicitias cū eo faciet do
 lum. Et ascendet et supabit i
 modico poplo. et abundātes
 et uberes urbes ingredietur.
 Et faciet que nō fecerūt patres
 eius. et patres patrū eius.
 Rapinas et p̄dam et diuicias
 eoz dissipabit: et iuxta firmissi
 mas cogitationes iniet. ⁊ hoc
 usq; ad temp⁹. Et iurabit for
 titudo eius et cor eius adūsus
 regem austru in exercitu magno.
 Et rex austru puocabit ad bel
 lum multis auxilijs. ⁊ fortib;
 nimis. et nō stabunt: quia i
 ibunt adūsus eū insula. et co
 medentes panē cū eo ierent
 illū: exercitus q; eius opprimet.
 ⁊ cadent infecti eius plurimi.
 Duoz quoq; regū cor erit ut
 male faciant: et ad insam u

D
E
A
nam mendacium loquens. Et
non proficiet. quia adhuc finis
malum tempus. Et reuertetur in
terram suam cum opibus multis et
cor eius aduersus testamentum sanctum.
et faciet. et reuertetur in terram suam.
Statuto tempore reuertetur et ueni
et ad austrum: et non erit prior si
mile nouissimum. Et ueniens su
per eum trieres et romani: et per
cutietur. Et reuertetur. et indigna
bitur. intra testamentum sanctum. et
faciet. reuerteturque et cogitabit
aduersum eos qui dereliquerunt tes
tamentum sanctum. Et brachia ex eo
stabunt et polluent sanctum for
titudinis. Et auferent iuge sacri
ficium. et impij in testamentum simi
labunt fraudulenter. Populus
autem sciens deum suum obtinebit et
faciet: et docti in populo docebunt
plurimos. et tuent in gladio
et in flamma. et in captiuitate et
in rapina dierum. Cumque corruer
int: et subleuabuntur auxilio
paruulo. et applicabunt eis plu
rimi fraudulenter. et de eruditis
tuent. ut consentur et eligantur
et de albenis usque ad tempus pro
finitum. quia adhuc tempus aliud
erit. Et faciet iuxta uoluntatem
suam rex: et eleuabitur et magnu

et dabitur abhominaciones in
desolationem.

ficabit aduersum omnem deum: et
aduersum deum deorum loquetur mag
nifica. et diriget donec compleat
iracundia. Perpetrata est quip
pe definitio. Et deum patrum suorum
non reputabit: et erit in concupis
centis feminarum. nec quemquam
deorum curabit. quia aduersus u
niuersa surget. Deum autem mo
ozim in loco suo ueniabitur: et
deum quem ignorauerunt patres
eius colet auro et argento et la
pide precioso. rebusque preciosis. Et
faciet ut muniat moozim cum
deo alieno quem cognouit: et mul
tiplicabit gloriam et dabit eis po
testatem in multis. et tamen diu
ter gratuito. Et in tempore pro
finito perliabit aduersum eum rex au
stri. Et quasi tempestas ueniet
contra illum rex aquilonis in cur
tib; et in equitibus; et in classe nig
na: et ingredietur terras et conte
ret et pertransiet. et introibit in
terram gloriolam. et multi corruent.
Ite autem sole saluabuntur de ma
nu eius. edom et moab et princi
pium filiorum amon. Et mittet
manum suam in terras: et terra egyp
ti non effugiet. Et dominabitur the
saurorum auri et argenti et in om
nibus preciosis egypti. Per libiam

quoque et ethiops transibit. et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone. Et ueniet in multitudinem magna ut coterat et interficiat plurimos: et figet tabernaculum suum in pedano. inter maria super montem inclitum et sanctum. Et ueniet usque ad summitatem eius: et nemo auxiliabitur ei.

A tempore autem illo consurgent Michael princeps magnus qui stat pro filiis populi tui: et ueniet et tempus quale non fuit ab eo quo gentes esse ceperunt. usque ad tempus illud. Et in tempore illo saluabitur populus tuus: omnis qui uentus fuerit scriptus in libro.

Et multi de his qui dormiunt in terra puluere euigilabunt. alii in uitam eternam. alii in opprobrium ut uideant semper. Qui autem docti fuerint. fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad iustitiam erudiunt multos. quasi stelle in perpetuas eternitates. Tu autem daniel claudere sermones: et signa librum usque ad tempus statutum. Præsentabunt plurimi: et multiplex erit scientia. Et uidi ego daniel: et ecce quasi alii duo stabant: unus hinc super ripam fluminis. et alius inde

usque finis horum mirabilium. Et audiui uirum qui idem erat lineis qui stabat super aquam fluminis.

Et dixi uero qui indutus erat lineis: qui stabat super aquam fluminis cum eleuasset dexteram et sinistram suam in celum. et iurasset per uentem eternam. quia in tempore et temporibus. et dimidui temporis. Et cum completa fuerit dispersio manus populi sancti: complebuntur uniuersa hec. Et ego audiui et non intellexi. et dixi. Domine mihi quid erit post hec? Et ait. Vade daniel: quia clausi sunt signati que sermones usque ad tempus preteritum. Eligentur et dealbabuntur: et qui ignis probabuntur multi. et impii agentur impii. neque intelligent omnes impii. Porro docti intelligent. Et a tempore cum ablata fuerit iuge sacrificium. et posita fuerit abominatio in desolationem: dies mille. ducenti nonaginta. Beatus qui expectat et peruenit ad dies mille. trecentos triginta quinque. Tu autem daniel uade ad preteritum et reuelate: et stabis in sorte tua. in fine dierum. Hucusque daniel in hebraico uolumine legitur: cetera que sequuntur usque ad finem libri de theodotionis editione translata sunt. **XIII**

Et erat uir habitans in ba-
bilone nomine ioachim:
et accepit uxorē nomine susan-
nā suā helchie pulchrā nimis.
et timentē deū. Parentes enī il-
lius cū eēt iusti: et uiderūt fi-
liam suā scdm legē moysi. Erat
autē ioachim diues ualde: ere-
rat ei pomeriū uicinū domui
sue. Et ad ipm cōfluebant iu-
dei. eo qd esset honorabilior oī-
um. Et cōstituti sunt duo se-
nes iudices in anno illo. de quibz
locutus est dñs: quia egressa
est iniquitas de babilone a senio-
ribz iudicibz qui uidebant re-
gere pplm. Isti frequētabant do-
mū ioachim: et ueniebāt ad
eos om̄s qui habebant iudicia.
Cū autē popl̄s reuertisset ad
meridie: ingrediebāt susanna
et deambulabat in pomerio uiri
sui: et uidebant eam senes coti-
die ingredientē et deambulante:
et exarserunt in cōcupiscentiā
eius. Et eūterunt sensū suū:
et declinauerūt oculos suos ut
nō uiderent celū. neq; recorda-
rentur iudicioꝝ iustoz. Erant
autē ambo uulnati amore ei:
nec indicauerūt sibi uicissim
dolore suū. Erubescabant enī

Abi
indicare cupiscentiā suā: uo-
lentes iacumbē cū ea. et observa-
bant sollicitius uidere eā. Dixit / cotidie
q; autē ad alterū. **Cam' domū:**
quia prandij hora est. **Et egē**
si recesserunt a se. Cūq; reuē-
sunt: uenerūt in unū; et salsi-
tantes causā ab inuicē. cōfel-
si sunt cupiscentiā suā. Et tūc
in cōmune statuerūt tempus.
quādo eam possent inuenire so-
lam. Factū est autē cū obser-
uarent diem aptū: ingressa ē
aliquādo sicut heri et nudius ter-
tius cū duabz solis puellis; uo-
luit q; lauari in pomerio. **Est**
quippe erat. Et nō erat ibi qis
quā p̄ter duos senes abscon-
ditos. et cōplantēs eam. **Di-**
xit ergo puellis. **Afferre michi**
oleum et smigmata: et ostia
pomerij claudite ut lauer. **fe-**
ceruntq; sicut p̄ceperat: clau-
seruntq; ostia pomerij. et egres-
se sunt p̄ posticū ut afferrent
que iusserat. nesciebantq; se-
nes intus eē absconditos. Cū
autē egressa eēt puella: surre-
xerunt duo senes et accurrerūt
ad eam. et dixerūt. **Ece ostia**
pomerij clausa sunt. et nemo
nos uidet: et in cupiscentia

tui sumus. Quia obrem assen-
 tire nobis: et commiscere nobiscum.
 Quid si nolueris: dicemur testimonio
 tuum contra te. quod fuerit tecum iu-
 uenis. et ob hanc causam emiserunt
 puellas a te. Ingemuit susanna
 et ait. Angustie michi sunt un-
 dique. Si enim hoc egero. mors
 michi est: si autem non egero. non
 effugiam manus vestras. Sed me-
 lius est michi in vestris absque ope in-
 cidere in manus vestras: quam pec-
 care in conspectu domini. Et excla-
 mauit uoce magna susanna.
 Exclamauerunt autem et senes
 aduersus eam: et cucurrerunt
 et aperuerunt ostia pomarii. Cum er-
 go audissent clamorem in pome-
 rio famuli domus: irruerunt
 per posticum ut uiderent quidnam
 esset. Postquam autem senes locuti sunt:
 erubuerunt serui uehementer: quia
 nunquam dictus fuerat sermo huius-
 modi de susanna. Et facta est
 dies crastina. Cumque uenisset po-
 pulus ad uicium eius ioachim:
 uenerunt et duo presbiteri pleni
 iniqua cogitatione aduersus sus-
 annam ut interficerent eam. Et dix-
 erunt coram populo. Mittite ad
 susannam filiam helchie uxorem
 ioachim. Et statim miserunt: et

uenit cum parentibus et filius et
 uniuersis cognatis suis. Por-
 to susanna erat delicata nimis:
 et pulchra specie. At iniqui illi
 uisiterunt ut discoperiret. e-
 rat enim coopta: ut uel sic faci-
 arent decore eius. Flebant igitur
 sui: et omnes qui nouerant eam.
 Consurgentes autem duo presbi-
 teri in medio populi: posue-
 runt manus super caput eius. *hanc*
 Que flens suspirat ad celum;
 Erat enim cor eius fiducia ha-
 bens in domino. Et dixerunt pres-
 biteri. Cum deambularem in
 pomario soli: ingressa est hec
 cum duabus puellis. et clausit
 ostia pomarii. et dimisit puel-
 las. uenitque ad eam adolescens
 qui erat absconditus: et concu-
 buit cum ea. Porro nos cum esse-
 mus in angulo pomarii: ui-
 dentes iniquitatem cucurrerunt
 ad eos. et uiderunt eos pariter
 commisceri. Et illum quidem non qui-
 uimus comprehendere. quia forti-
 or nobis erat: et apertus hostio
 exiuit. Hanc autem cum apprehē-
 dissemus. interrogauimus quis
 nam esset adolescens: et noluit i-
 dicare nobis. Huius rei tes-
 tes sumus. Credidit eis mi-

Et tunc quasi senibus populi et iudicibus: et contempnauerunt eam ad mortem. **E**xclamauit autem uoce magna susanna et dixit. **D**ominus es qui occultorum es cognitor: qui nosti omnia antequam fiant: tu scis quoniam falsum contra me tulerunt testimonium. **E**t ecce mortuorum: cum nichil horum fecerim. que isti maleuose composuerunt aduersum me. **E**t audiuit • autem dominus uocem eius. **C**umque diceretur ad mortem: suscitauit dominus spiritum sanctum pueri iunioris cuius nomen daniel. **E**t exclamauit uoce magna. **M**undus ego sum a sanguine huius. **E**t iustus ad eum omnis populus dixit. **Q**uis est iste sermo quem locutus es? **Q**ui cum staret in medio eorum ait. **S**ic fatui filii israel non iudicantes. neque quod uerum est cognoscentes: condemnastis filiam israel. **R**euertimini ad iudicium: quia falsum testimonium locuti sunt aduersus eam. **R**euersus est ergo populus cum festinatione. **E**t dixerunt ei senes. **V**eni et sede in medio nostrum et iudica nobis: quia tibi dedit dominus honorem senectutis. **E**t dixit ad eos daniel. **S**eparate eos ab inuicem procul: et diiudicabo eos. **C**um ergo diuisi essent aliter ab altero: uocauit u-

num de eis et dixit ad eum. **I**n ueritate dierum malorum: nunc adueniunt peccata tua que opabaris prius. iudicans iudicia iusta. innocentes opprimens et dimittens nocuos. dicente domino. **I**nnocentem et iustum non interficies. **N**unc ergo si uidisti eam: dic sub qua arbore uidens eos loquentes sibi. **Q**ui ait. **S**ub ilice. **D**ixit autem daniel. **R**ecte iudicatus es in capite tuo. **E**cce enim angelus dei accepta sententia ab eo: scindet te in medium. **E**t amoto eo iussit uenire alium: et dixit ei. **S**emen chanaan et non iuda: spes de cepit te. et concupiscentia subitit cor tuum. **S**ic faciebatis filiabus israel: et ille timens loquebatur uobis. sed non filia iuda sustinuit iniquitatem uestram. **N**unc ergo dic michi sub qua arbore comprehendens eos loquentes sibi. **Q**ui ait. **S**ub lentisco. **D**ixit autem ei daniel. **R**ecte iudicatus es et tu in capite tuo. **M**anet enim angelus dei gladium habens: ut secerit te in medium. et interficiat uos. **E**xclamauit itaque omnis ceterus uoce magna: et benedixerunt deo qui saluat sperantes in se. **E**t consurrexerunt aduersus duos presbi-

terros: conuincerat enim eos daniel ex ore suo falsum dixisse testimonium. feceruntque eis sicuti male egerant aduersus primum. ut facerent secundum legem moysi: et interfecerunt eos. et saluatus est sanguis innoxius in die illa. **Belchias** autem et uxor eius laudauerunt deum pro filia sua susanna cum iochim uirto eius. et cognatis omnibus: quia non est inuenta in ea res turpis. **Daniel** autem factus est magnus in conspectu populi a die illa et deinceps. **Et** rex astrages appositus est ad patres suos: et suscepit cyrus perles regnum eius. **Erant** autem daniel conuiuia regis: et honoratus super omnes amicos eius.

Erat quoque idolum **Bel** nomine bel apud babilonios: et impendebant in eo per dies singulos simile artabe duodecim. et oues quadraginta. uinique amphore sex. **Rex** quoque colebat eum: et ibat per singulos dies adorare eum. **Porro** daniel adorabat deum suum. **Dixit**que ei rex. **Quare** non adoras bel? **Qui** respondens ait ei. **Quia** non colo idola ma-

nufacta: sed uiuentem deum qui creauit celum et terram: et habet potestatem omnis carnis. **Et** dixit ei rex. **Non** tibi uideetur esse bel uiuens deus? **An** non uides quanta comedat et bibat cotidie? **Et** ait daniel accidens. **Ne** erres rex. **Iste** enim intrinsicus luteus est: et forinsecus ereus. neque comedit aliquid. **Et** iratus rex uocauit sacerdotes eius: et ait eis. **Nisi** dixeritis michi quid sit comedat huiusmodi impensas has: moriemini. **Si** autem ostenditis quod bel comedat hec: morietur daniel. quoniam blasphemauit in bel. **Et** dixit daniel regi. **Fiat** iuxta uerbum tuum. **Erant** autem sacerdotes bel septuaginta: exceptis uxoribus et paruulis et filiis. **Et** uenit rex cum danielle in templum belis: et dixerunt sacerdotes belis. **Ecce** nos egrediemur foras. et tu rex pone escas. et uinum mitte: et claude ostium. et signa anulo tuo. **Et** cum ingressus fueris mane. nisi inueneris omnia comesta a bel moriamini: uel daniel qui inicitus est aduersum nos. **Confidebant** autem quia fecerant

sub mensa absconditū introi-
tū. et p̄ illum ingrediebant sem-
p̄. et deuorabant ea. **F**actū ē autē
postquā egressi sunt illi. et rex
posuit cibos ante bel: p̄cepit
daniel pueris suis et attulerūt
cinerem. et cribrauit p̄ totū tē-
plum coram rege; et egressi
clausērūt ostium: et signan-
tes anulo regis abierūt. **S**ac-
dotes autē ingressi nocte iuxta
consuetudinē suā. et uxores et fi-
ly eorū: et comederūt omnia et
biberunt. **S**urrexit autē rex p̄-
mo diluculo: et daniel cū eo.
Et ait rex. **S**alua ne sūt sig-
na daniel: **Q**ui respondit.
Salua rex. **S**tatiq; cū apuissēt
ostium intuitus rex m̄sa: excla-
mauit uoce magna. **M**agnus
es bel: et dolus nō est apud te
quisquā. **R**espondit daniel: et te-
nuit regem ne ingrederetur itro
et dixit. **E**cce pauimentū: animi
adūte cui uestigia sunt hec. **A**
dixit rex. **V**ideo uestigia uiroꝝ
et mulierū et infantū. **E**t i-
ratus rex tūc apprehendit sac-
dotes et uxores et filios eorū:
et ostenderūt ei abscondita of-
tiola per que ingrediebant et
sumebant que erant sup̄ m̄-

sam. **O**ccidit ergo illos rex:
et tradidit bel in potestātē da-
nielis. **Q**ui subūit eū et tem-
plū eius. **E**t erat draco magn⁹
in loco illo: et colebant eū ba-
biloniū. **E**t dixit rex danieli.
Ecce nūc nō potes dicē: quia
nō sit iste d̄s uiuens. adora er-
go eum. **D**ixitq; daniel. **D**o-
minū deū meū adoro: quia
ip̄s est d̄s uiuens. **T**u autē rex
da michi potestātē: et inficiā
draconē absq; gladio et fuste.
Et ait rex. **D**o tibi. **T**ulit ergo
daniel picem et adipem. et pi-
los. et coxit parit. fecitq; ossas:
et dedit in os draconis. et di-
ruptus est draco. **E**t dixit. **E**c-
ce que colebatis. **Q**uōd cū audis-
sent babiloniū indignati sunt
uehēmter: et congregati aduer-
sus regem dixerūt. **J**udeus fac-
tus est rex. **B**el destruxit. dra-
conē infecit. et sacerdotes occidit.
Et dixerūt cū uenissent ad re-
gem. **T**rade nobis danielē:
alioq; inficiem⁹ te et domū
tuam. **V**idit ergo rex qd̄ irru-
erent in eū uehēmter. et ne-
cessitate cōpulsus: tradidit e-
is danielē. **Q**ui miserūt eū
in lacū leonū: et erat ibi die

bz sex. Porro in lacu erant sep-
 tem leones: et dabant eis con-
 die duo corpora. et due oues;
 Et tunc non data sunt eis: ut deuo-
 rarent danielē. Erat autē abacuc
 propheta in iudea: et ipse cox-
 erat pulmētū et intruereat pa-
 nes in alueolo. et ibat in cam-
 pū. ut ferret messoribz. Dixit
 q̄ anglis dñi ad abacuc. Fer
 prandū qđ habes. in babilo-
 nē danieli: qui est in lacu leo-
 nū. Et dixit abacuc. Dñe ba-
 bilonē nō uidi: et lacū nescio.
 Et apprehendit eū anglis dñi in
 uertice eius. et portauit eum
 capillo capitis sui: posuitq̄ e-
 um in babilonē sup lacum ī
 impetu sp̄s sui. Et clamauit a-
 bacuc dicens. Daniel serue dī:
 tolle prandū qđ misit tibi d̄s.
 Et ait daniel. Recordatus es
 mei d̄s: et nō dereliquisti dili-
 gentes te. Surgensq̄ daniel
 comedit. Porro anglis dei res-
 tituit abacuc. festim in loco su-
 o. Venit ergo rex die septima
 ut luger danielē: et uenit ad
 lacum et introspecto. et ecce da-
 niel sedens. Et exclamauit rex
 uoce magna dicens. Magn⁹
 es dñe deus danielis. Et ex-

traxit eū de lacu leonū. Porro il-
 los qui pditionis eius causa
 fuerant intromisit: et deuora-
 ti sunt in momēto coram eo.

lacum

Explicit daniel. Incipit plog⁹ 7

Don osee *apham.*
 idem ordo est du-
 odecim prophetarū
 apud hebreos.

qui et apud nos. Unde scdm id
 qđ ibi legit: hic quoq̄ dispositi
 sunt. Osee cōmaticus est: et q̄
 p̄sententias loquens. Joel pla-
 nus in p̄ncipis: in fine ob-
 scurior. et usq̄ ad malachiam
 habent singuli p̄rietates su-
 as: quē ezram scribam legis
 q̄ doctore hebrei autumant.
 Et quia longū est nūc de om-
 nibz dicere: hoc tantū uos o-
 paula et eustochiū admoni-
 tas scire uolo: unū librū esse
 duodecī prophetarū. et osee sincro-
 non cū xp̄o nō isaie. malachi-
 am uō aggei et zacharie fuis-
 se temporibz. In quibz autē tē-
 pus non p̄fertur in titulo s̄
 illis eos regibz p̄phetasse. s̄
 quibz et hi qui ante eos hñc
 titulos p̄phetauerunt. *Ita ali⁹*

Duplex apud hebreos de
 his quatuor libz. qui a ca-